

A3. Skäligt och rimligt i praktiken

Nätverket Renare marks
Vårmöte 2007
Helena Segervall

Föredragets innehåll

- Utredning och sanering av förorenade områden
- Tillsynsmyndighetens arbetsätt
- Den ansvariges skyldighet
- Skälighetsbedömning, vad beaktas
- Miljökvalitetsmålet för giftfri miljö
- Sammanvägning/slutsats
- Mera information

Utredningar

- Det är skäligt och rimligt att kräva utredningar av de som är ansvariga för förorenade områden
  - Kraven ställs stegvis, jmf med Naturvårdsverkets kvalitetsmanual
  - Men hur mycket kan tillsynsmyndigheten (TM) egentligen kräva?
  - Utredningen måste innehålla så mycket information att ett beslutsunderlag för nästa steg kan tas fram

---

Hur gör TM i praktiken

- TM vill i ett tidigt skede ha kontakt med den som är ansvarig för utredningen
- En överenskommelse görs om utredning vilken befästs med föreläggande, beslut eller skrivelse
  - Tillsynsmyndigheterna gör olika beroende på eget arbetssätt och förutsättningar
  - Föroreningssituationen
  - De platsspecifika förhållandena
  - Den ansvariges önskemål
- Tillsynen riktas i första hand mot den som är verksam på platsen

---

Egenkontroll

- Enligt egenkontrollförordningen bör verksamhetsutövarna själva ställa samman eller aktualisera befintlig kunskap och dokumentation om sina fastigheter, med avseende på föroreningar i bl a mark och grundvatten.
  - Gäller även nyförvärvad fastighet (efter MB)
- Verksamhetsutövare/bolag ska redovisa sina miljöskulder i sin årsredovisning
- Meddela TM om ny förorening upptäcks

Sanering/åtgärd

- Läget är fortfarande oklart huruvida krav på sanering kan ställas
  - Till vilka nivåer eller till vilken omfattning ska en sanering ske?
  - Skälighetsavvägning behöver göras
- Riskreduktion ska ske i förhållande till ansvar och skälighet

---

Omfattning – vad är skäligt

- När efterbehandlingsansvarets omfattning skall bestämmas skall det beaktas:
  - Hur lång tid som har förflutit sedan föroreningarna ägt rum
  - Vilken skyldighet den ansvarige hade att förhindra framtida skadeverkningar
  - Omständigheterna i övrigt
  - Verksamhetsutövarens bidrag till föroreningen

Därtill beaktas

- Vilken nytta den ansvarige har av saneringen
- Nyttan från hälso- och miljösynpunkt vägs mot kostnaden för åtgärden
  - Är det miljömässigt motiverat?
- Åtgärdsutredningen ger svar på vad som är tekniskt möjligt
  - Här ska olika åtgärdsalternativ tas fram
- Riskvärderingen möjliggör en ekonomisk värdering av de olika åtgärdsalternativen
  - Kopplas ihop med skälighetsbedömningen

Gifrfri miljö

- Miljökvalitetsmålet för giftfri miljö utgör en annan utgångspunkt:
  - Miljön skall vara fri från ämnen och metaller som skapats i eller utvunnits av samhället och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.
- Detta har vi bestämt tillsammans!

Generationsperspektivet

- Halterna av ämnen som förekommer naturligt i miljön är nära bakgrunds nivåerna.
- Halterna av naturfrämmande ämnen i miljön är nära noll och deras påverkan på ekosystemen försumbar.
- Den sammanlagda exponeringen i arbetsmiljö, yttre miljö och inomhusmiljö för särskilt farliga ämnen är nära noll och för övriga kemiska ämnen inte skadliga för människor.
- Förorenade områden är undersökta och vid behov åtgärdade.

Sammanvägning

- Av vad som är miljömässigt motiverat och hur stor del av åtgärden som kan anses vara skälig
  - En ytterligare ökad kostnad kan anses skälig om riskreduktionen är betydande
  - Stegvis sanering kan godtas
    - Ytterligare krav kan skrivas in i fastighetsboken
    - Annan miljötillsyn vägs in vid pågående verksamhet
  - Ibland blir besluten överklagade
    - Ger ett klarare rättsläge
    - Spridning av föroreningar fortgår
    - Utredningarna blir inaktuella
    - Verksamheten kan gå i konkurs mm

Sammanvägning forts

- Prioriterar att spridning upphör före att föroreningskällan tas bort
- Är skäligheten låg kanske saneringen endast räcker till att hindra människor och djur att nå området.
- I praktiken styr möjligheten att välja olika lösningar den slutliga åtgärden
  - Objektsspecifikt
  - Möjligheten att fortsätta saneringen vid annan tidpunkt
  - Möjligheten att begränsa tillgängligheten till föroreningen

---

Statliga bidrag

- För objekt som helt eller delvis saknar ansvarig eller där det skäligen inte går att utkräva hela åtgärden och som enligt Länsstyrelsernas MIFO-inventering erhållit riskklass 1 finns möjlighet att ansöka om statliga bidrag för utredning och sanering
  - Även utredningsbidrag för prioriterade riskklass 2 objekt

---

Här är det skäligt

- Det är skäligt och rimligt att ställa krav på "nya" föroreningar från verksamheter i drift.
  - Sker inom den ordinarie tillsynen av miljöfarlig verksamhet
- Det är skäligt och rimligt att ställa krav vid exploatering i förhållande till den nya verksamheten, mot exploatören.
  - Sker vid anmälan om efterbehandling.

Mera information

- Naturvårdsverkets remiss till handbok om *Sanering och efterbehandling av förorenade områden genom tillsyn och prövning*
- Naturvårdsverkets *Kvalitetsmanual*
  - Används både vid tillsyn och den bidragsfinansierad efterbehandlingen
- Tillsynsmyndigheternas behovsutredningar, tillsynsplaner och handböcker
- Länsstyrelsernas regionala program för efterbehandling av förorenade områden

---
